

Vrat' se odkud jsi vzlétl

Byl nádherný,jarní sluneční den.Břízy i křoviny se zelenaly,lesy nabíraly novou svěží barvu. Pro farmáře v Koutech to byla pobídka,že je nejvyšší čas dát brambory do země.

V Záluží ten den-17.dubna 1945 je odpoledne začali sázet i Šmejkalovi z čísla 10.Pole,kde se říkalo „Na velkém“bylo kousek za rozcestím k Vltavě a do Čertyně.Asi v půl třetí odpoledne přiletělo nad českobudějovické letiště v Plané pět amerických stíhaček Mustang.Ozývala se silná střelba z protiletadlových děl,ale ani palubní zbraně Mustangů nemlčely.Pár dnů předtím totiž přiletěla do Plané z oblasti Wiener Neustadt jedna z posledních formací kdysi tak pyšné Goringovy Luftwaffe.

Šmejkalovi na chvíli přerušili práci a zahleděli se k letišti,kam byl z jejich pole dobrý výhled.Netrvalo dlouho a jedno z pětice amerických letadel dostalo přímý zásah.Začalo hořet a nedaleko Boršova spadlo.Brzy nato Němci zasáhli i druhé letadlo. Z jeho motoru se kouřilo,ale stíhačka byla ovladatelná.Spolu se třemi zbývajícími letadly zamířil pilot přes Jamné a Holubov k Plešovicím,kde hledal vhodné místo k nouzovému přistání.

Nad Třisovem se stočil na sever,kde za Vltavou a lesem Vrchem i Rohanovou strání byla pole.Pro nízkou výšku a již nefungující motor,chtěl pilot „sednout“ co nejdříve.Snad by se mu to i podařilo,ale podvozkem zachytil o vršek asi osm metrů vysokého smrku.Po té se latadlo naklonilo a zachytilo křídlem o mez.Udělal několik přemetů,urazila se vrtule a podvozek,rozlomil se trup...

Očitý svědek této tragické události Jan Šmejkal ze Záluží vypráví: „od chvíle,kdy se zasažený Mustang vzdaloval od letiště Planá,j sme jeho let spolu se sestrou a s matkou z našeho pole sledovali.Když letadlo dopadlo na zem-asi 300m od nás-běžel jsem k místu neštěstí.Tam již byl Tomáš Cába se svým vnukem Václavem Jakubcem,kteří to měli k troskám letadla blížeRychle jsme vyprostili pilota,připoutaného k sedačce a v rozlomeném trupu visel hlavou dolů.Byl v bezvědomí a krvácel z tržné rány na temeni a z odřenin v obličejí.Další viditelné zranění neměl.

K místu neštěstí se začali sbíhat lidé ze Záluží a blízkých vesnic.Potom nad námi asi 20 metrů nad zemí prolétla americká stíhačka a pilot byl zřejmě rozhodnut pomoci svému kamarádovi.Když však viděl,že pilot je pravděpodobně mrtev,odletěl.

Asi za půl hodiny přijeli na motocyklu dva starší příslušníci Wehrmachtu.První,co je zajímalo,byla radiostanice.Když jí prohlédli,odebrali zraněnému pilotovi pistoli.Hodinky na ruce,zlatý řetízek na krku a identifikační známky mu nechali.Také na kapse kombinézy našitou americkou vlajku s textem „VRAŤ SE TAM ODKUD SI PŘILETĚL“ mu nestrhli.

Na místo se dostavil i starosta Záluží Martin Iška,kterému vojáci nařídili transport pilota do nemocnice v Č.Budějovicích.Starosta požádal farmáře,aby zraněného odvezli do nemocnice.Najednou měl jeden březí kobyly,druhému zase kulhala,třetí měl nevhodný vůz,zkrátka

každý se vyhýbal pomoci těžce raněnému pilotovi. Nakonec jel Jan Šmejkal. Zapřáhl koně do bryčky, kterou vystlal slámou a tam nebohého pilota uložili.

„Když jsem jel do Záluží, pokračuje Jan Šmejkal, za kapličkou na Benešově mezi seděli zálužští kluci. Chtěl jsem, aby jel některý se mnou, ale neměli zájem“. Až Honza Laštovků ze Záluží a Honza Krátků (Burger) z Radostic se vydali se mnou na cestu. U Rančic jsme potkali další vojenskou hlídku, která měla namířeno do Záluží. Kontrolovali nás. Po jejich odjezdu jsme se osmělili a podívali se na identifikační štítek pilota, který měl na hrudi. Bylo na něm jméno, hodnost, datum a místo narození. Neměli jsme však u sebe ani papír a tužku, abychom si mohli údaje opsat. To později značně ztížilo pátrání po identitě pilota. Dorazili jsme do Kamenného Újezda, kde byla vojenská ošetrovna. Požádali jsme tamějšího lékaře o pomoc. Odmítl nás, protože jsme neměli povolení od vojenských orgánů. Jen pilota na voze znovu ovázal a poslal nás dále, přestože před domem stálo sanitní auto. Do nemocnice v Č. Budějovicích jsme dorazili asi ve 20.00 hod. Po ohlášení jsme ještě asi hodinu čekali, než přišli sanitáři s nosítky a pilota převzali“ končí vyprávění Jan Šmejkal.

Co bylo dál? Po náletu na České Budějovice 24. března 1945, kdy na město 52 amerických bombardérů B24 svrhlo v době od 11.30 do 11.50 hod. tři tisíce trhavých a zápalných pum o hmotnosti od 50 kg do 135 kg a zahynulo 220 lidí, bydlel pan Schlegel se svou rodinou v Radosticích. Pracoval v českobudějovické nemocnici a tak se mu podařilo zjistit, že pilot Mustangu P51D Flight Lieutenant se jmenuje **William R. Preddy**-21 letý skoro dva metry vysoký, štíhlý pohledný muž z North Caroline v USA je pilot 503 perutě, 339 stíhací skupiny, 8 letecké armády, který osudného dne 14.04.1945, vzlétl se svými druhy z letecké základny v italském ARIANU. Zemřel dva, tři dny po převozu do nemocnice. Pochován je pravděpodobně v hromadném hrobě na některém z českobudějovických hřbitovů. K dispozici je však i fotografie Preddyho hrobu na vojenském pohřebišti ve Francii. Jedná se ale o hrob symbolický, kde je připomenuta památka těch, kteří nedoletěli.

Pomníček odhalený 16.04.1990 je trvalou vzpomínkou památky jednoho z tisíců amerických letců a vojáků, kteří položili své životy za osvobození Evropy, tedy i naší vlasti od nacistických soldatesek za druhé světové války.